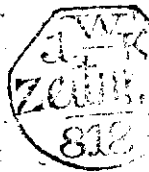

MAGYAR KURIR

Bétsből, Januárius' 30-dikán 1818.

S v é t z i a.

A' *Südermanlandi* Herczeg vagy a' Koronaörökösnek a' fia úgy megnyerte Svétzia Nagyjainak kedvességeket, hogy az Ország Rendjei némünémü lépéseket tettek annak megállítására, hogy az Országnak dolgaiban lenne jussa a' Herczegnek közelebbről részt venni. Nevezetesen a' Papi Rendből Prépost *Withman* azt sürgette, hogy a' Príntz a' Királynak 's Koronaörökösnek távollétében a' Statustanátsban előülhessen és voksa is legyen, melly javallás a' többi Rendekkel is közöltetett. Már, a' mi azt illeti, előbb is esett ilyen féle dolog; p. o. Gf. *Schwerin* Prépost, mint a' Nemesi Rendnek tagja, azt jóvalotta, hogy a' Príntzet ezen Rend ülésibe meg kellene hívni.

Spanyol Ország.

Spanyolországgra nézve *Londonban* a' múlt Dec. 15-ö napjáról ez a' kedvező hivatalos jelentés érkezett *Havannából*, hogy a' rebellis Mőn a' több társaival együtt kézre került. Oberster Dön Francisco de O r r a n t i a volt olly szerentsés, hogy őtet kézre keríthette, Oct. 27-dikén reggel a' *Tlachiguera* Tartományban lévő *Venodito* nevü szoros uton, hol *Mina* 200 emberével állott; majd tsaknem fele ezeknek lekonzultatott, azok között Don Pedro *Moreno* is, linék fejé *Silao* városába vitetett. *Minárol* ugyans ezia! hirt előadván a' *Journal des Des-*

bats nevü újság ilyen jegyzést ragaszt azután: „a' törvényes rendnek ellenségi igen sokat reménylettek Minából, ki mintegy száz szerentse vitézekkel Uj Spanyolországba vetődött, abban a' gondolatban lévén, hogy majd az Európában szárnyalló hírek szerént, ezer meg ezer békételenek egyesitik magokat vele. Sok újságok nem irtak róla egyebet, mint azt hogy naponként nő a' szerentséje. Igaz is, hogy ez a' bátor szerentsé vitéz több száz mértföldéket beborongolt, a' hol az élelemnek szüke vagy a' lakosoknak nagyon szerteszélllyel való szorattatások rann engedte meg a' Királyi részen lévőknek, hogy őtet bekerítsék, vagy valami úton megszorítsák. De mind ezen ide 's tova való koborlása mellett sem tudott két-három száz embernél többet öszveszedni, és ezekkel alig közelit népesebb 's miveltebb tartományokhoz, midőn a' Királyi seregek bekerítik, és bandájának maradványával el fogják Szerentsétlen Ifju! ki némelly Európai ámitóknak szemfényvesztő tsábitásaikra megindultal, hogy a' rebelliseknek keserves halálokkal halj meg. Be sokkal jobb lett volna a' Királyi kegyelmet meg nem vetni 's Európába vissza térni minden tsalogató függettlenség prókatorinak 's profétájának meghazudtolására.

Spanyol Országnak mostani állapotja a' tsak most kijött Status Almanachjában így adatik elő. Az Országnak 7 FőTanácsai vannak, 's ezek közül mind egyikben egyegy ügy nevezett Kormányozó Kamara,

és több más Kamarák a törvényes dolgok folytatására. Ezeknek a Tanácsoknak e következőkhöz neveik vannak: Haditanács, — Admiralisság tanácsa, — Királyi tanács vagy *Castiliai Fő tanács*, — *Indiai Inquisitioi Tanács*, — a Rendeléseknek 's Végzéseknél úgy szinte a Finantziának Tanácsa. A két elsőben maga a Király az Elölülő, a többinek az Elölülőjét pedig ő nevezi ki.

Nagy Britannia.

A Wiklowi Grófságban ugyan ebül járt a minap egy kutya. Az asztalon kinn találta hagyni a gazdája a Bankotát. A kutya, alig fordul ki az úr, egyszeribe neki esik és mind megeszi, valami csak az asztalon volt. Azomban a gazdája hirtelen vissza térvén keresi a pénzt; nintsen. Minthogy a házban semmi teremés a kutyán kívül nem volt: tehát bizonyosnak tartotta, hogy az eltemeg azokat. Fogja tehát hirtelen, a kutyát sebesen lesujlja, és a gyomrát felbontja. Szerentsére még nem ázott el mind a gyomrában, hanem ép darabokat is vehetett ki belőle. Ezekkel egyszeribe futott a pénzváltóházba hogy újakat kaphasson helyettek.

Északi Amerikai Egygyesültl Státusok.

A múlt Dec. 1-ső napján mind a két Házak öszve gyűlvén, a következő napon *Monroe James* Titoknokja által a szokásban lévő Izenetet által küldötte, az Elölülő. A Senatus 39 tagokból áll, kik a Szövetségnek különböző Státusokból választódnak. A nép képviselőjinek Kamarája számára a különböző Státusok magok választanak Követeket.

Ezt a jelentést tevő Izenetet a *Courier* igen nagyon ditséri, azt itélvén fölöle, hogy sok esztendőktől fogva hasonló bölts hivatalos értekezést nem lehetett

olvasni. E következők annak a foglalatja:

„A Senatusnak és a Képviselők Kamarájának polgártagjai! Még mióta fenn állunk, soha se volt annyi okunk arra, hogy hazánknak kedvező állapotban való létén örvendjünk, mint most. A hő aratás minden élelemretartozó dolgokkal meg elégitett bennünket; szélessen kiterjedő, 's nyereséggel járó kereskedésünk jóvedelmünket nagyon megnvelte; nyilvánoságos kreditumunk rendkívül megnvedett; védelmező intézeteink arra az esetre, ha báboruba találánk keveredni, derekasan mennék előre. A nép javára 's hajlandóságára fundált szabadkormányunk naponként új erőt nyer. A Status és Status közt való vetekedést hirtelen a nemzeti politikának nemesebb, és felségesebb tzeljai váltották fel. Haladással telvén el a Mindenható eránt, a lőtől ezen számos és fontos hasznokat vettük, arra kérjük ő Isteni Sz. Felségét, hogy adja azokat a virtusokat, és erőt is minékünk, mellyek szükségesek arra, hogy a velünk közlött jókat legkésőbb maradjainkra örökségül hagyassuk!”

„Van szerentsém jelenteni az Uraknak, hogy szerentsésen meg van kötve az Angliai Kormányozósékkal az az alkú, mellyet még Eleim indítottak meg a mind két részről való tengeri-erőnek a belső tavakon lejendő megkisséblitése felett. Ennek értelme szerént egyik is a két Hatalmasságok közzül nem fog tartani különös szolgálatra több hajót a *Champlain* és *Ontario* taván egynél, — az *Erie* taván, és a felső tavakon kettőnél, mellyek közül mindenik egyegy ágyus legyen, a többi hajók, mellyeknek lajstromait egymással feltseréltük, fegyvereikből kivetkeztetődtek. Ez az egyezés hat hónapokig tart még azután is, ha valame lyik Hatalmasság felmondaná azt. Ezen módon nem csak a Status kiadásában

meglehetősen gazdálkodunk, hanem annak is elejét vesszük, hogy a' felfegyverkezett hajók egymással ne ellenségeskedjenek. Van szerentsém továbbá az Uraknak jelenteni, hogy azok a' Biztosok, kik a' Genti Szövetségnek 4-dik §-a szerént azért választattak, hogy határoznák-meg, mellyik Hatalmasságot illetik a' Passamaquody Tengeröböl' szigetei az 1783-diki alkudozás szerént, úgy igazították-el a' dolgot, hogy az legyen azoknak a' birtokosa, a' ki a' háboru' előtt volt. Az ugyan azon szövetséghez képpeszt határigazításra kinevezett Commissariusok hasonlóképpen dolgoztak küldetéseknek tárgyán, de még nem végezték azt el. Még most is folynak azon nehézségek felett a' tanátskozáások, mellyek az 1783-dik esztendőbeli Szövetségben adott abbeli jusunkra nézve támogtak, hogy az Angliai birtokoknak partjaikon határinknak észak felé eső részén halászhatunk 's a' halakat megszáráthatjuk. Az Angliai Kormány abbeli jóvállásunkat visszavette, hogy a' Britanniai plántatartományok is lennének részesek annak az Egyezésnek jótéteményeiben, melly Londonban a' mi kikötőhelyeink 's Angliának Europai kikötőhelyei között a' kereskedés eránt köttetett. Minthogy ezt a' tárgyat mind a' két kormányozószerék barátságosan fontolta-meg, és Anglia mostani Systemájától elállani nem akar; tehát a' Congressuson kell megitélni, hogy valyon nem kell-é új rendelkezéseket tenni, kereskedésünknek megoltalmazására, és szélesítésére. Spanyolországgal, a' kereskedésünk ellen elkövetett ragadozásokra, és a' határszéleknek megállítására nézve, most is tsak abban az állapotban van az alkudozás, a' mellyben az előtem volt Elölülönök legutólján tett jelentésekor volt. A' Spanyol Politika ezt az alkudozást el akarta hallogatni, és az Egyesült Statusok megegyeztek benne,

Spanyolországgal való igen barátságos öszveköltetéseknek következésében és abban a' reménységben, hogy annak kormánya az igasságnak lelkétől vezéreltetvén, végre tsak ugyan elfogadja azt az Egyességet, melly mind a' két részt egyforma állapotba helyhezheti. Sőt tsak a' minap is mutatta a' Spanyol Kormány hajlandóságát ezen alkudozásoknak folytatására; mi elfogadtuk azoknak felnyitódását, és ha az a' békességes és barátságos politika, melly a' mi tanátskozásinkat vezérli, viszonztatik, már úgy várni lehet, hogy az alkudozás kívánt véget ér. Mindazáltal meg kell jegyezni, hogy [mind eddig semmi olyan jóvállás nem tétetett, melly hasonló történetet láttatna előre jelenteni.

Egy időtől fogva a' volt a' közönséges ítélet, hogy a' Spanyolország, és Plántatartományai között folyó háborúnak az Egyesült Statusokra nézve nagy következésének kell lenni. Természetes dolog volt, hogy polgártársaink, birtokaikat 's kereskedéseket tárgyazó történeteket figyelem nélkül nem hagytak. Még hihető volt az is, hogy partjainkon 's széleinken kereskedésünket félbe szakasztják, polgártársainknak személyeket, vagy birtokaikat nagyobb vagy kisebb mértékben veszedelembe fogják keverni az ellenségeskedések. Ez az aggodás meg is valóságosult; mivel a' két hadakozó feleknek hatalma alatt több személyek polgártársainkat, 's ezeknek vagyonjaikat megtámogták, mellyért nem mindég nyerhettünk elégtételt. Azonban az Egyesült Statusok még is mindég a' legszorosabb neutralitást tartották-meg, egyik hadakozó részt [sem segítvén] se katonával, se pénzel, se hajóval, se más hadi készületekkel.

A' legutolsó nyáron egynéhány emberek, kik azt állították, hogy őket némmellyek azon plántatartományok között

meghatalmazták, Nkeleti *Florida* ellen feltámadtak, és *Amelia* szigetét a' *St. Maria* vize' torkalatjánál elfoglalták. Minthogy ez a' tartomány *Missisippitől* keletre esik, és körös körül a' Szövetséges Statusok és az *Oceanus* veszi körül; minthogy továbbá, mint az egész világ tudja, mi Spányolországgal azon alku- doztunk, hogy vagy kereskedésünk ellen tett rablásainak fejében vagy valami a' *Missisippitől* nyugatra fekvő egyforma- betsü tartományunk helyett tserében en- gedné azt nekünk: tehát elbámultak, hogy valamelyik azon plántatartományok köz- zül ilyen lépést tett. Minthogy ezt ne- hezen lehetett azon barátságos öszve- köttetéssel, melly a' Szövetséges Statu- sok, és azon plántatartományok között fennáll, öszveegyeztetni, úgy gondolkod- tak, hogy kétségbe lehet hozni, ha val- lyon valósággal adtak-e azok arra hatal- mat. Ezt a' kétséget magok az apródon- ként kifejtődző környülállások megerősít- tették, megmutatván azt, hogy csak egy- néhány meg nem hatalmazott, és ele- gendő eszközökkel sem bíró szerentsevi- tézeknek valmerőségéből eredt az egész próbatétel. Úgy látszik hogy arra tartot- tak számot, hogy majd tulajdon törvé- nyeinknek ellenére, mi tőlünk segítséget fognak kapni. Minthogy pedig ebből sem- mi sem lett, tehát a' próbatétel is egész mezítelenségében kimutatta magát; *Ame- lia* szigete olyan Canálissá változott' mellyen Afrikából szélire hordták be a' Szövetséges Statusokba törvény ellen a' rabszolgákat; a' szomszád Statusokbo- elsőkött rabszolgáknak menedékhelyé- vé, és mindenféle tilalmas portékákkal való kereskedésnek kikötőhelyévé lett az. Már az előtt láttuk, hogy hasonló szemé- lyek a' *Mexicoi* Tengeröbölben *Galves- townban* megtelepedtek. Ez a' legköze- lebbi próbatétel az az különböztette-meg főképpen magát, hogy szabadon prédá-

ló hajók készítették kereskedésünknek háborgatására. Ezek a' megtelepedések, ha mindjárt hatalom adódott volna is rá- juk, a' mit nem lehet hinni, bennük ve- tett bizodal munkal vissza élvén csak- ugyan figyelmetességünkre való minden jussokat elvesztették. A' Szövetséges Sta- tusoknak jussaik, és hasznaik azt kíván- ták, hogy el kell azokat nyomni; a' minthogy parantsolat is adatott arra. Az ezen lépést szükségessé tevő hatalmas okokat azoknak, láket a' dolog valamely tekintetben illethetne, lá fogjuk nyilat- koztatni. Jónak találtuk, a' déli partok- nak mentében egy hadihajót három fő polgárokkal elküldeni, azzal a' megha- gyással, hogy minden kikötőhelyekbe, a' hova csak hasznosnak fogják itélni, eve- zenek be, hogy mindent, a' mit a' Szö- vetséges Statusokra nézve fontosnak itél- nek, megtudakozzanak; mind a' két ek- lenséges feleknek adják tudokra neutra- litásunknak megsértése nélkül barátságos indulatunkat; és hogy kereskedésünknek minden nemzetből való hajók előtt betsü- letet szerezzenek. — Az Európai több Hatalmasságokkal való öszveköttetésünk az utolsó üléstől fogva semmi szembeü- nő változást nem szenvedett. Mindenik- nél folyvást kereskedésünknek és minden dolgainknak oltalmazásáról gondolkod- tunk. Reményljük, hogy igazságos, egye- nes, és barátságos politikát követve so- káig egységben maradunk Európának minden hatalmassággival, reánk nézve szint olyan hasznos mint tisztelettel tel- lyes feltételek alatt. A' Barbariai Statu- sokkal, és az Indiai nemzetségekkel ed- dig volt békeséges öszveköttetésünk sem szűnt-meg.“

Tudományos Dolgok.

Lord *Belmore* egész familiájával, t. i. feleségével, 's fiaival együtt a'zük napkeleten. *Syriában* geographiai riu-

gálódásokat próbáltak tenni, és úgy találták, hogy a Bibliában sokkal pontosabb topographiai és historiai megjegyzések vannak ezen Tartományról, mint akármely világi íróban. Innen Egyiptomba ment a Lord, és együtt gyalogol azokkal, kiket a Regens Printz elküldött, hogy a Nilus mentében menjenek felfelé, annak megvizsgálására, ha valyon a Frantziának legújabb tapasztalási jegyzéseik igazak-e?

* * *

Egy sokat ígérő Helvetziai ifju Tüdös *Burkhard* Lajos, Egyiptomnak fő városában *Cairóban* nem régiben meghalt vérhasban. Az ő másik neve, melyet azért vett fel, hogy annál könnyebbet tzeljárt érhesse, ez volt: *Sechich Ibrahim*. Oberster *Burkhard Gedeon*-nak legifjabb fija volt. A sors Angliába vezérlette. Itt szerentsepróbálásra való vágyódása, és tapasztalni és tudni kívánása arra indították őket, hogy annak a Társaságnak melly Afrika belső részének felfedezését tette tzeljává, ajánlja szolgálatját. Minekutánna egy ilyen útra megkívántató minden nyelvtudásbeli, és más egyéb esmeretekkel felkészült volna, ez előtt egynéhány esztendőkkel útra indult, és *Cairóba* ment azért, hogy a *Tombuctoobol* minden esztendőben erre jövő Karavánnal együtt utazhasson. Azonban ebből tovább esztendőnél semmi sem lehetett. Ez alatt az idő alatt tehát más fontos felfedezéseket tett, mellyeket a Társaság utóbb ki fog adni. Törökösen öltözködött, az arabs, és török nyelven tökéletesen beszéllett, melly környüllások tzeljában nem kevéssé segítették. Már örült *Burkhard*, hogy a Karaván elérkezvén nem sokára el fog indulni, midön hirtelen vérhasba esik, és minden plánumait semmivé tette a halál.

* * *

Németországban ez idő szerént 19 Universitások vannak: ugymint az Austriai Német örökös Statusokban 1) a *Bétsi Cath.* vannak 957 tanulóknak. 2) a *Prágai Cath.* 880 tanulóknak. — Prussziában: 3) a *Berlini*; Evang. 1817-ben voltak 600 tanulóknak. 4) a *Breslani*; elegeyes; 366 tanulókkal. 5) *Hálai*; Evang. (1816) 500 tanulóknak. 6) *Greifswalderi*; Evang. 55 tanulókkal. A *Paderborni* Universitas is ide járul; de a mellynek csak két Facultása van. — Baviariában 7) a *Landshuti*; Cathol. vannak benne 600 tanulóknak. 8) a *Würzburgi*; Cathol. 1815-ben 365 tanulóknak. 9) *Erlangi*; Protest. 180 tanulókkal. — Szakszoniában 10) a *Lipszjai*; Protest. 1816-ban 912 tanulóknak. — Hannoverában 11) a *Göttingai*; Protest. 1816-ban 1132 tanulókkal. — Würtembergi Királyságban. 12) a *Tübingeni*; Protest. 290 tanulókkal; most az *Elvangelinek* hozzá adásával megerősítettett és elegeyes. — Baadenben 13) a *Heidelbergai*; Protest. 1817-ben 303 tanulóknak. 14) a *Freyburgi Cath.* 1817-ben 275 tanulókkal. A Hasszai Választó Fejedelemségben: 15) a *Marburgi*; Prot. 1812-ben 197 tanulóknak. Hassziában: 16) a *Giesseni*; Protest. 1813-ban 241 tanulókkal; — Holsátiában: 17) a *Kieli*; Protest. 107 tanulókkal. Weimárban 18) a *Jenai*; Protest. 1817-ben 600 tanulókkal. Mecklenburgi Schwerinben: 19) a *Rostocki*; Protest. 1817-ben 159 tanulóknak. Ezen 19 Universitasokközül tehát 5 Catholica, 2 elegeyes, és a többi Protestans. Mindössze tanulnak azokban 8500 ifjak, és így ha 29 1/2 millió a Németeknek a száma, mindössze millióra 288 tanulóknak esnek.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

B é t s.

E' folyó hónapnak 22-dikén tették a' Gallicziai's Lodomeriai Deputatusok a' Császár's Császárné ő Felségeknél szerentséltető tiszteleteket ő Felségeknél házassági egybekelésekre nézve. A' Követséget maga a' Kormányozó Báró *Hauer* vezette ő Felségek' elébe, és mind a' két Felség előtt szép szerentséltető beszédet tartott, mellyet ő Felségek is igen kegyes kifejezésekkel méltóztattak visszopozni. Ő Felségének a' Császárnénak egyszersmind a' Gallicziai's Lodomeriai Rendekeknek azt az alázatos kéréseket is elébe terjesztette a' szószolló úr, hogy méltóztatna tőlök a' szokásban lévő házassági ajándékot elfogadni, mellyet ő Felsége mintja' Rendekek' hírségeknél tanubizonyosságát kegyelmesen által venni méltóztatott.

Ugyan azon a' napon délután, 1 órakor a' Tengerparti vidéknek Követei hasonlóképpen audientziára bocsáttattak ő Felségek elébe. Ezeket Cs. K. Kamarás és Ud. Tanácsos *Chotek* Gróf vezette, és mind a' két Felségnek elébe terjesztvén a' Tengerpartiaknak jobbágyi alázatos tiszteleteket, és jókívánásaikat, végre a' szokásszerént való házassági ajándékot a' Császárné ő Felségének hasonlóképpen által adta. Mind a' két Felséges személyek az ezen rendbeli szerentséltető követséget is bizonyossá tették kegyes indulatjokról, és ő Felsége a' Császárné az ajándékot méltóztatott kegyelmesen elfogadni.

* * *

A' Pesti Nemzeti Gazdának négy első darabjai már Bétsbe is megérkeztek. Sok szép és hasznos tárgyak fordúlnak bennük elő, mellyek ezen köz hasznú

munkának betessségét szembetünöré tesszik. De mindenek felett való figyelemességét érdemel ezek között az, a' melyről illy tízim alatt: —

„Magyar Szántóvető” — a' mindjárt következő meglepő szavalkal tesszen a' halhatatlan érdemű leó úr, tudniillik a' fenntisztelt Gazdasági újságnak Iroja, elő-jelentést, a' pallozott mezői munkáknak olvasásában gyönyörködő közönségnek, Magyar Közönségnek: — „Nem emberről beszéllek, úgy mond, hanem *lelkellen műszerről*, egy olyan *Szántóvető* eszközzel, a' melyről még, az én tzelom és gondolatim szerént, ekkorig sohol nem volt szó, mert ez az eszköz, *nem volt*. — Négyeszeres neve volna ennek a' *közönséges Gazdának való földmívelő szerszám*nak; ha az elkeresztelését azon foglalatossághoz szabnám, a' mellyet az a' szántásvetésben elkövet: mert, ha igaz az, — mellyen senki sem fog kételkedni — hogy ez a' Szántóvető, *egyszerre és azon szempillantásban* — „szánt; a' szántott földön barázdát hősít, ebbe addig, míg a' magot a' kívánt helyre le nem tette, egy mor'sányi földet sem bocsát; a' magot a' kívánt helyre, távolságra és mélysögre ejti; ezt egyforma vastagságu földdel betakarja, — mind azonegy pillantásban.” — úgy kétséghívül ez a' hosszú név illene ara' *Szántó-barázdoló-vető-boronáló-Műszer*. De, hadd legyen neki ez a' sent irt együgyü betses neve! — *Magyar-toldalékjával együtt*; mert jól tudom: hogy a' mi Nemzetünk minden öröme, eről az oldalról a' lesz, ha egy ilyen szerszám, a' Paraszt vagy úgy nevezett *Jobbágy-ember hajlandóságának* is megfelelhet, — ha, mondom, elérjük azt, a' mit régen ohajtunk, — „hogy a'

földmivelő szegény-ember a' hasznos új szerszámot megszerezhesse.

Rigondolgattam tehát én, telyes meg elégedésem szerint, egy olyan földmivelő szerszámot, mellynek ditsőségére, ha 100 kövér ökröm volna, nyomon édes Hazánk' oltárának a' szarvához kötözgetném: mert, valamint némely buzgóság, hűség- és ügyesség-nyagगतók szokták mondani 's szemünkre-hányni, hogy mint-ha kiki a' maga' szüleményét nagyon kedvelené, — én, ezen tsekélységből álló együgyü Műszeremnek jobban örülök, mint akarmelyik egyik leghasznosabb tettemnek; azért, mert ismét millió hasznat reménylek Hazámnak, azok által, a' kiket semminémü okoskodás nem indít-meg a' nem esmért jóra; ha tsak újjal nem mutatjuk a' nyilvánosság nyereséget.

Ha a' tisztességes dolgokat, mint p.o.ez a' kezünk alatt forgó, lehet a' szent történetekhez hasonlítani, — minthogy lehet is; — én, közel úgy-jártam, mint Pál, Damaskusi útjában. Halálból üldöztem a' *Vetőmivét*; gyűlölöm azt ma is: mert Nemzeti-Gazdaságunk' efféle 'Sidó-törvényét jól megtanultam, ebben neveltetem a' *Festetis'* lábainál; és ezért gyűlölöm azt nekünk, a' mit más nemzetnek szerettek, a' mi, *természeti és állapoti* törvényünkkel össze nem férkezhet. —

Azért irtózik pedig, mondja a' Tádós Iró, az eddig feltalált vetőmivektől ily nagyon, hogy igen drágák, hogy igen mesterséges (talám lehetne mondanunk: igen kényes) készületeük, hogy azoknak feltalálójik a' nyereségen igen nagyon lapnak 's találmányaikra *privilegiumokat* vadásznak, 's hogy végezetre mind ezek a' vetőmivék tsak a' földmiveltetőknek 's nem a' földmivelőknek vannak készítettve; pedig, mit keres, úgy mond, a' *Feldzeugmeister'*, kezében a' töltés,

melly a' Pattantyusok' dolga. — Továbbá leszáll a' mi T. Irónk a' maga talál-mányának a' *Magyar Szántó-vetőnek* mivoltára, mellyet egérnyi dolognak nevez, de nem adná a' 26 esztendei háboru' hasznáért. Vetőmivét, azt mondja, nem az Urak pallérozottabb elméjekhez szabta, a' kik magok nem szántanak nem vetnek, sőt ha reá szorulnának is, többire nem tudnának hozzá, hanem azokéhoz, a' kik egyedül viselik a' mezei gazdaság' minden terhét: —

Itt vévén-fel a' szántóvető műszer' dolgát, úgy okoskodtam, hogy a' közönséges földetlen földmivelővel szerettetek-meg egy olyan szerszámot, mellyel ő mind magának, mind Földesurának, a' módinak vágy munkabeli szokásnak minden legkissebb nehezítése nélkül, ily nagy haszonnal munkálkodhasson, a' mellyet érdeme szerint betsülni tudni, tsupa lehetetlen egy közönséges elméjü embernek. Nem tsak nem nehezítettem pedig a' szántásvetésbeli többféle foglalatosságokat; hanem annyira együgyüvé tettem azt, hogy a' vetni menő Béres vagy Taksás pl., elindul, tsak magával a' felkészített talyigával, melynek a' maga ekéjét utánna ragasztotta, az ostort a' kezébe vévén; és a' mint az udvarból így kiment, azon módon, minden legkissebb igazgatás vagy változás nélkül, estve haza megyen, a' mezőn hagyván az akkor nap' általa megszántatott, bévettetett és elboronált nyilas földet. Nem tsudát beszéllek; mert ilyen forma valamin, nem egy ember törebedett már, régólta: de, hol van hát az a' mód, a' mellyen a' taksás földmivelő, az úgynevezett Paraszt-ember, azt végbe vigye, hogy ő a' maga' saját ekéjével és talyigájával egyedül, az ekét ekelőra téve, az az Uraság' vagy maga földére ballagjon, az ekét a' meghatározott szélességü harázda-forgatással, az Ispány', Hajdú', Gazda' vagy Biró' vigyázása mellett, a'

földbe bocsátása, s. azután, minden legkissebb gond nélkül (kivéven azt, hogy mikor a' dülle' útra kiér, és mikor a' szántásba beér, egyelőtte álló tátskát csak meghillent), a' nyilas földet estig úgy eltakarítsa, hogy már jobban képzelné se lehet? —

Ez a' Szántóvető, a' földművelés' mostani állapotjához szabva, tökéletes. Semmiféle gazdasági mag' elvetéséhez nem szükséges más szerszám, az egyetlenegy kromplit kivéven. Elveti ez: a' kukoricát, paszujt, disznóbabot, tizterborsót, más borsót, lentsét, ledneket, buzát, tenkelyt, ro'sot, árpát, zabot, tatárkát, tzirokat, kendert, lent, pujkafüvet (esparcette), lutzernát, veres és mindenféle apróbb lóhert, s sü-magot, kölest, mohart, répát, reptzét, veres hagymát, vad sáfránt, mákot, és ha még annyi külömbféle mag' volna is, mind minden legkissebb hiba nélkül, és olyan távolságra, s mélységre, a' milyenre tettzik.

Az egész vető miv' fából áll: nem kell hozzá belől 1/4 font vasnál több — de alkatasának leírására itt annyival is kevesebbé tartja szükségesnek kibocsátkozni a' M. Kurir, hogy a' Szerző úr a' 9. d. lapon maga is azt mondja, hogy ha az okos faragó paraszt ember egy ilyen jól készült vető miv'et egyszer megvizsgálhat, azt azután egy lákatos' segédelmével maga is könnyen elkészítheti, ellenben, ha nem lát ilyent, csak leírásból. Mathesis nélkül, mint nem elméjéhez való: nem főghatja meg. Legjobb lenne, ha az, a' minn a' Szerző úr jártatja az eszit, töké-

letességre mehetne, tudniillik ha a' vető miv'eknek s egyéb mesterségi műszereknek fábrikák állíttatnának fel a' hazában, azért, hogy a' hazai Mesternek szeméi előtt készült jó műszerekre tehetne szert, s a' valóban jó találmányot a' kontar munkák miatt hetséket ne veszítsék el. (A többi következik).

H í r d e t é s.

Kálozon T. N. Fehér Vármegyei mező városban a' reánk jövő Aprilisnek 15. dikén a' helybéli ser, és palinka házok, úgy a' kereskedésbeli bolt is, a' hozzá tsatolt Urasági jusokkal egyetemben licitáltatni fognak.

A' Serháznál vagyon hat szoba, két konyha, kamara, pintze, bolt, tágot szerház, tükáztató pintze. — A' Palinka háznál vagyon két szoba, konyha, kamara, több kezánra való palinka ház, egy alkalmatos kuttal. — A' két épület között vannak nagy ló, tehén, és gőből istállók.

A' kinek kedve lesz ezen haszonvételeknek kibérlésére a' reánk jövő Aprilisnek 15. dikén magát a' Kálozi Tisztségnél jelentse. Költ. Kálozon Jan. 20. dikán 1818.

Tudományos Jelentés.

A' Prof. Szlemenits úr Discussiójára, melyet írt a' Ratio Juris prudentia e nevi munkátskja ellen, a' felelet már felső helyen Revisio végett beadatott, és rövid idő múlva ki fog nyomtattni.

3-án forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Januarius 27. dikén, 298 $\frac{2}{3}$ — 28. dikén, 298 $\frac{7}{8}$ — 29. dikén, 298 $\frac{1}{2}$ — forintot.